Subject Code :

S-1019

Subject :

Geography and Economics (M) (CWSN)

HOLLOW CRAFT STICKER

SEAT NO. BAR CODE

Centre : ....

Seat No. (in fig.).....................................

(in words)..

....

Candidate's Signature :.............................

Supervisor's Signature with date :..............

Subject Code	**S-1019**
Subject	**Geography & Economics (M) (CWSN)**
Date	**2024-04-08**

FOR OFFICE USE

Subject Code	
Subject	
Date	
Main Answer Book = 1	
Specific remarks of centre conductor regarding malpractices (in Red Ink)	

	Examiner	**Moderator**	**Chief Moderator**
Total in Figures	☐☐=☐	☐☐=☐	☐☐=☐
Total in Words			
Signature			
Apptt.No. :			

- Mobile Phones and other electronic gadgets are stricity prohibited inside the examination hall.
- Use of non-programmable calculator is allowed ONLY in some subjects.
- Writing in any form on the Hollow craft sticker and Bar code sticker is strictly prohibited.
- Only blue ink/ball pen is to be used for writing the answers. Black lead pencil may be used for drawing figures, diagrams and graphs. Use of any other colour pencil/pen is strictly prohibited.
- Disclosing of identify on the answer book (except in the space provided) in any form is strictly prohibited.
- Candidate should check that the printed seat number is correct and verify that the answer book has all pages serially numbered before filling all other details.

INSTRUCTIONS TO CANDIDATES

The Candidate shall

1. Produce the admission card on demand to competent authorities during the examination.
2. Enter the seat number and other particulars in the space provided on every main answer book and supplement.
3. Verify that the Block Supervisor has signed in the appropriate space on the main answer book and also the supplements.
4. Not be allowed to leave the examination hall during the first ONE HOUR and also the last TEN minutes of the examination.
5. Not damage/scribble the seat no./ barcode sticker.
6. Not indulge in any malpractice like.
   - Carrying written material into the examination hall.
   - Communicating in any manner with other candidates in the examination hall.
   - Passing slips of paper, answer book or supplements to other candidates.
   - Impersonating another candidates.
   - Attaching currency notes to the answer books.
   - Copying from another candidate or vice versa.
   - Leaving the examination hall without submitting answer book to the supervisor.
   - Using of coloured thread to tie answer books.
7. Abide by the rules of dicipline.
8. Stop writing on the answer book after the ringing of the final bell.
9. Stick the hollow craft sticker on the main answer book as well as on the supplement after the final bell.
10. Not leave the seat till all answer books are collected and counted by the supervisor.

NOTE :

Candidate shall be liable for penalty imposed by the board for the violation of any or all of the above clauses.

Pg No.	Examiner	Moderator	Chief Moderator
03			
04 & 05			
06 & 07			
08 & 09			
10 & 11			
12 & 13			
14 & 15			
16 & 17			
18 & 19			
20			
TOTAL			
Total in words			
Apptt. No.			
Sign			
Verification			

Marks	E	M	CM
Pg. 3			

Time : 3 Hours **GEOGRAPHY AND ECONOMICS (M)**

(For Children With Special Needs)

Subject Code

S	**1**	**0**	**1**	**9**

Total No. of Questions : 62 (Printed Pages : 20) Maximum Marks : 70

सूचना :— (*i*) प्रश्नपत्रिकेत एकूण **62** प्रश्न आहेत. **सर्व** प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(*ii*) प्रश्नाच्या समोर गुण दिलेले आहेत.

(*iii*) प्रश्न क्रमांक **58**, **59** आणि **60** हे नकाशावर आधारित आहेत.

(*iv*) प्रश्नपत्रिकेच्या एकूणच प्रश्नांना पर्याय दिलेले नाहीत.

(*v*) या व्यतिरिक्त इतर सूचना खाली आवश्यकतेनुसार दिलेल्या आहेत.

खालील चित्राचे निरीक्षण करून त्याखालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

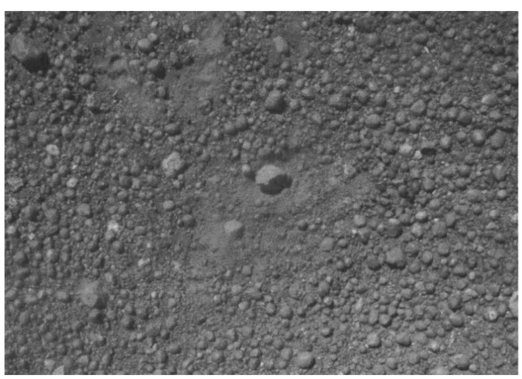

1. वरील चित्रातील मृदेचा प्रकार ओळखा. 1

Ans. ....

....

2. या मृदेत कोणते **एक** पीक घेतले जाते ? 1

Ans. ....

....

3. नीती (NITI) आयोगाचा **एक** उद्देश लिहा. 1

Ans. ....

....

'अ' गटातील साधनसंपत्ती व 'ब' गटातील त्यांची राज्ये यांच्या योग्य जोड्या जुळवा व अचूक उत्तर 'क' गटात लिहा : 1+1

	'अ' गट	**'ब' गट**	**'क' गट**
4.	खनिजे	• राजस्थान	4. ....
5.	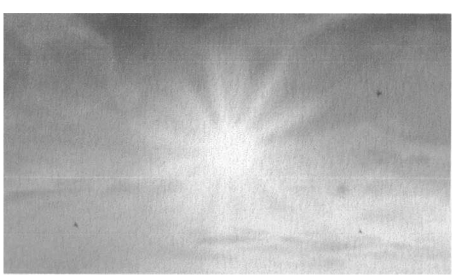 सूर्यप्रकाश	• बिहार	5. ....
		• अरुणाचल प्रदेश	

6. खाली दिलेल्या चित्रांच्या आधारे खालील सर्व साधनसंपत्ती कोणत्या प्रकारात मोडतात ? 1

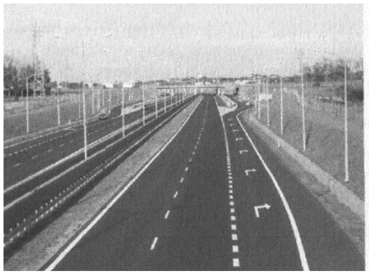

रास्ते

नद्या

जंगले

Ans. ....

7. भारतात जमिनींच्या अवमूल्यनांची **दोन** कारणे लिहा. 2

Ans. ....

....

....

....

....

खालील 'अ' गटातील प्रजाती व 'ब' गटातील त्यांची उदाहरणे यांच्या योग्य जोड्या जुळवा व अचूक उत्तर 'क' गटात लिहा : 1+1

'अ' गट	**'ब' गट**	**'क' गट**
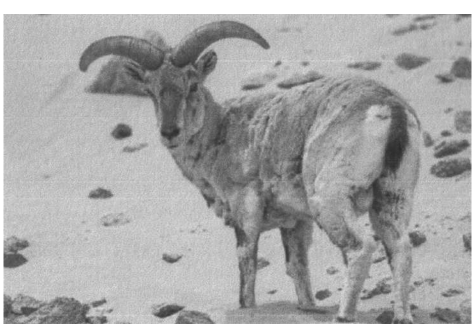 8. संकटात सापडू शकणाऱ्या	• गुलाबी डोक्याची बदके	8. ....

9.	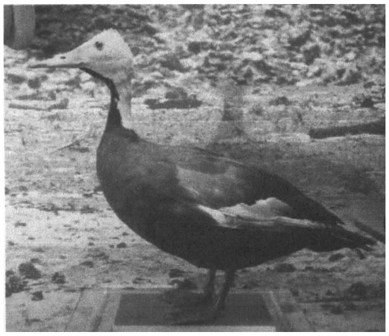 लुप्त	• आशियातील जंगली म्हैस	9....................................
		• निळी मेंढी	

खालील पर्यायापैकी योग्य पर्याय निवडून लिहा :

10. कर्नाटकातील बेडथी मोहीम कशाच्या निषेधार्थ सुरू केली होती : 1

- जंगल कापण्यास ठेकेदार आल्याबद्दल च्या.
- जलविद्युत योजनेच्या पर्यावरणीय कारणाच्या.
- तवाधरणामुळे निर्माण होणारी दलदल व क्षारयुक्त जमीनीच्या.

Ans. ....

खालील आकृती नीट अभ्यासा व त्याखालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

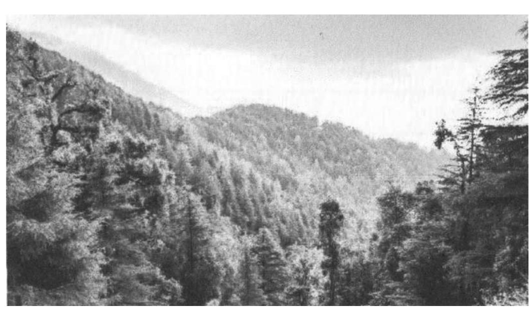

11. वने आर्थिकदृष्ट्या महत्त्वाची आहेत असे का म्हणतात ? 1

Ans. ....

....

....

12. भारतातील सर्वात जास्त वनांनी व्यापलेले राज्य कोणते ? 1

Ans. ....

....

13. वने व वन्यप्राणी संवर्धन करण्याच्या **दोन** प्राथमिक पद्धती लिहा. 2

Ans. ....

....

....

खालील चित्राचे निरीक्षण करून त्याखालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

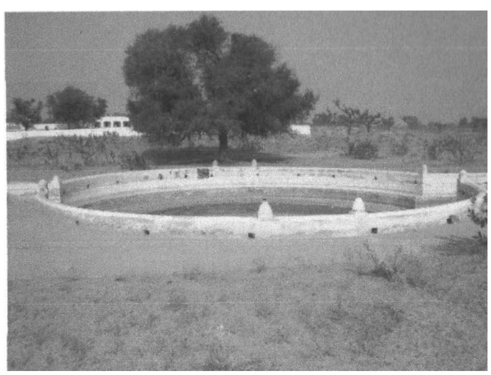

14. जलसंवर्धन पद्धतीत जोहाडचा कशा प्रकारे उपयोग होतो ? 1

Ans. ....

....

15. बहुउद्देशिय योजनांचे **दोन** उपयोग लिहा. 2

Ans. ....

....

....

''भारतात पाण्याची विषम वाटणी झाली आहे.''

16. भारतात जेव्हा पर्जन्याबद्दल आपण बोलतो. तेव्हा चेरापूंजी जवळील मोसिनराम यांची का नोंद करतात ? 1

Ans. ....

....

....

17. शेतीत वापरले जाणारे पाणी वाया जाउ नये म्हणून कोणत्या एका सिंचन पद्धतीचा आपण वापर करू शकतो ? 1

Ans. ....

....

भौगोलिक संज्ञा लिहा :

18. राजस्थान मधील बिकानेरच्या बहुतेक भागात सर्व घरांत जमीनीखाली टाक्या असतात. 1

Ans. ....

19. पावसाच्या पाण्याचे संवर्धन करून नंतरच्या काळात त्याचा वापर करणे. 1

Ans. ....

खालील प्रश्नाखाली दिलेल्या पर्यायापैकी योग्य पर्याय निवडून लिहा :

20. खालीलपैकी कोणते खरीप पीक आहे ? 1

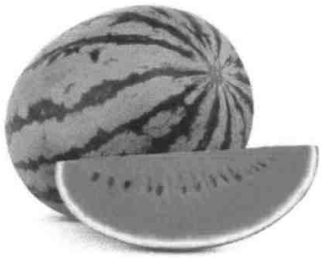

कलिंगड

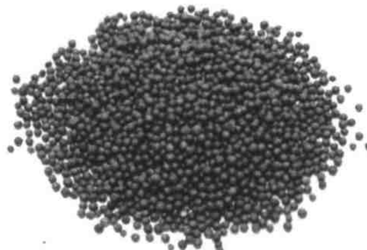

मोहरी

मका

Ans. ....

21. खालील कोणते पीक औद्योगिक पीकात मोडते ? 1

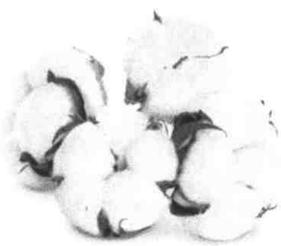

कापूस

चहा

टॉमॅटो

Ans. ....

खालील आकृती अभ्यासा व त्याखालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

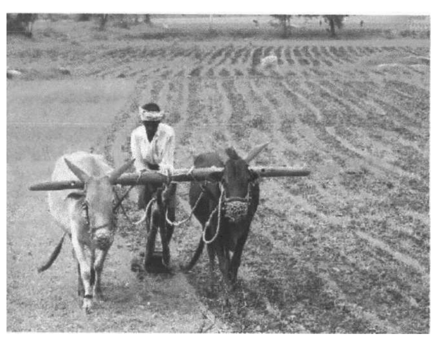

22. शेतकऱ्याना पीक विमा योजना कशा प्रकारे उपयोगी आहे ? 1

Ans. ....

....

23. हरीत क्रांतीच्या काळानंतर गव्हाच्या उत्पादनात वाढ का झाली ? 1

Ans. ....

....

24. प्राथमिक उदरनिर्वाहक शेती करण्याची **एक** पद्धत लिहा. 1

Ans. ....

....

25. मळ्याची शेती कशास म्हणतात ? 1

Ans. ....

....

खालील प्रश्नाखाली दिलेल्या पर्यायापैकी योग्य पर्याय निवडून लिहा :

26. खालीलपैकी शेतीच्या विकासासाठी शेतीतील संस्थात्मक सुधारणेसाठी .... आहे. 1

- जमीनदारी नष्ट झाली
- हवामान स्थितीची माहिती देणारे खास बातमीपत्र
- जनुकीय अभियांत्रिकी

Ans. ....

27. नगदी पीक ज्याला भारताचा सोनेरी तंतू म्हणून संबोधले जाते ते म्हणजे 1

- ऊस
- ताग
- गहू

Ans. ....

'अ' गटातील खनिजे व 'ब' गटातील त्यांचा उपयोग यांच्या जोड्या जुळवा व उत्तर 'क' गटात लिहा : 1+1

	'अ' गट	'ब' गट	'क' गट
28.	मँगेनीज	• औष्णिक उर्जा	28. ....
29.	अभ्रक	• पोलाद उत्पादनात	29. ....
		• इलॅक्ट्रोनिक उद्योगात	

खालील चित्राचे निरीक्षण करून त्याखालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

30. भारतातील सर्वात महत्त्वाचे व मोठे तेलक्षेत्र कोणते ? 1

Ans. ....

31. उर्जा साधनसंपत्तीचा जास्त कार्यक्षम वापर का केला पाहिजे ? 1

Ans. ....

....

32. बायोमास ही अ-पारंपारिक उर्जा साधनसंपत्ती कशामुळे महत्त्वाची ठरली ? 2

Ans. ....

....

....

....

"वस्त्र उद्योगात नैसर्गिक किंवा मानवनिर्मित कच्चामाल वापरला जातो."

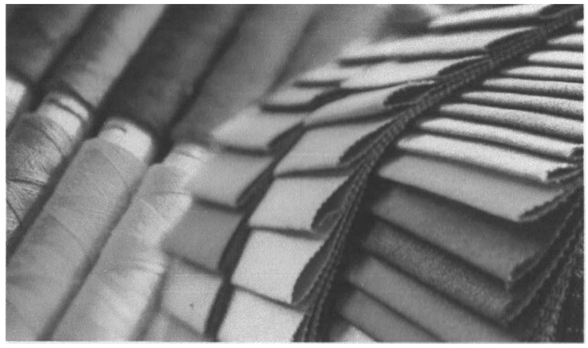

33. कोणता वस्त्र उद्योग राजेशाही व उबदार कपड्यांची निर्मिती करतो ? 1

Ans. ....

....

34. संयुक्त मालकीचे उद्योग कसे स्थापन करतात ? 1

Ans. ....

....

35. औद्योगिक क्षेत्राचे महत्त्व लिहा. 1

Ans. ....

....

36. औष्णिक प्रदूषण बद्दल **दोन** मुद्दे लिहा. 2

Ans. ....

....

....

नावे लिहा :

37. राज्य महामार्गाच्या देखभालीचे काम करणारा विभाग. 1

Ans. ....

38. ह्या वाहतुकीत समुद्र, पर्वत, वने असे प्राकृतिक अडथळे येत नाहीत. 1

Ans. ....

भौगोलिक संज्ञा लिहा :

39. सामान व सेवा यांच्या देवाणघेवाणीशी संबंधित आहे. 1

Ans. ....

40. सार्वजनिक दळणवळणचे माध्यम जे देशाच्या कानाकोपऱ्यात सेवा पोहोचवते. 1

Ans. ....

''भारतातील लोहमार्ग प्रणाली ही आशियातील सर्वात मोठी आहे.''

41. भारताच्या उत्तरेकडील पर्वतीय प्रदेशात लोहमार्ग टाकण्यास कोणते घटक कारणीभूत आहेत ? 1

Ans. ....

42. पर्यटन उद्योग भारताची अर्थव्यवस्था सुधारण्यास कशा प्रकारे मदत करतो ? 1

Ans. ....

43. पाईपलाईन्स वाहतुकीचे फायदे कोणते ? 1

Ans. ....

अर्थशास्त्रीय संज्ञा लिहा :

44. खातेधारकाना वस्तू आणि सेवांच्या खरेदीसाठी बँकेने दिलेले कार्ड. 1

Ans. ....

खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

45. इंटरनेट बँकिंग खातेधारकाना कशा प्रकारे उपयोगी आहे ? 1

Ans. ....

46. रिझर्व बँक ऑफ इंडियाचे कोणतेही **एक** कार्य लिहा. 1

Ans. ....

कारणे लिहा :

47. बरेच लोक ग्रामीण भागातून शहरी भागात स्थळांतर का करतात ? 1

Ans. ....

....

....

48. कामगाराला सध्या शिक्षित बेरोजगार का म्हणतात ? 1

Ans. ....

....

49. भारत सरकारने एकात्मिक ग्रामीण विकास कार्यक्रम (IRDP) का सुरू केला ? 1

Ans. ....

....

थोडक्यात लिहा :

50. ग्राहकांचे कोणतेही **दोन** हक्क. 2

Ans. ....

....

....

51. सार्वजनिक वितरण प्रणालीत लोकाना कोणत्या धान्यांचे वितरण केले जाते ? 1

Ans. ....

....

52. कोणती जलसिंचन योजना ही गोवा व महाराष्ट्र सरकारनी एकत्र येऊन बांधली आहे ? 1

Ans. ....

53. सत्तरी तालुक्यात कोणत्या प्रकारची शेती केली जाते ? 1

Ans. ....

54. औषधे व मत्स्य प्रक्रिया उद्योग हे कोणत्या उद्योगधंद्याच्या वर्गीकरणात मोडतात ? 1

Ans. ....

55. निसर्ग प्रेमीसाठी बोंडला वन्यप्राणी अभयारण्य आवडते का आहे ? 1

Ans. ....

....

56. गोव्यामधील पर्यटनला भव्यता देण्यासाठी गोवा सरकारने किनाऱ्यावरील पर्यटनाबरोबर कोणते पर्यटन सुरू केले आहे ? त्यातील **दोन** मुद्दे लिहा. 2

Ans. ....

....

....

....

57. गोव्यातील खाजण भूमी आणि केर भूमी यातील फरक लिहा. 2

Ans. ....

....

....

....

खालील भारताच्या नकाशाचे निरीक्षण करा व त्याखालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

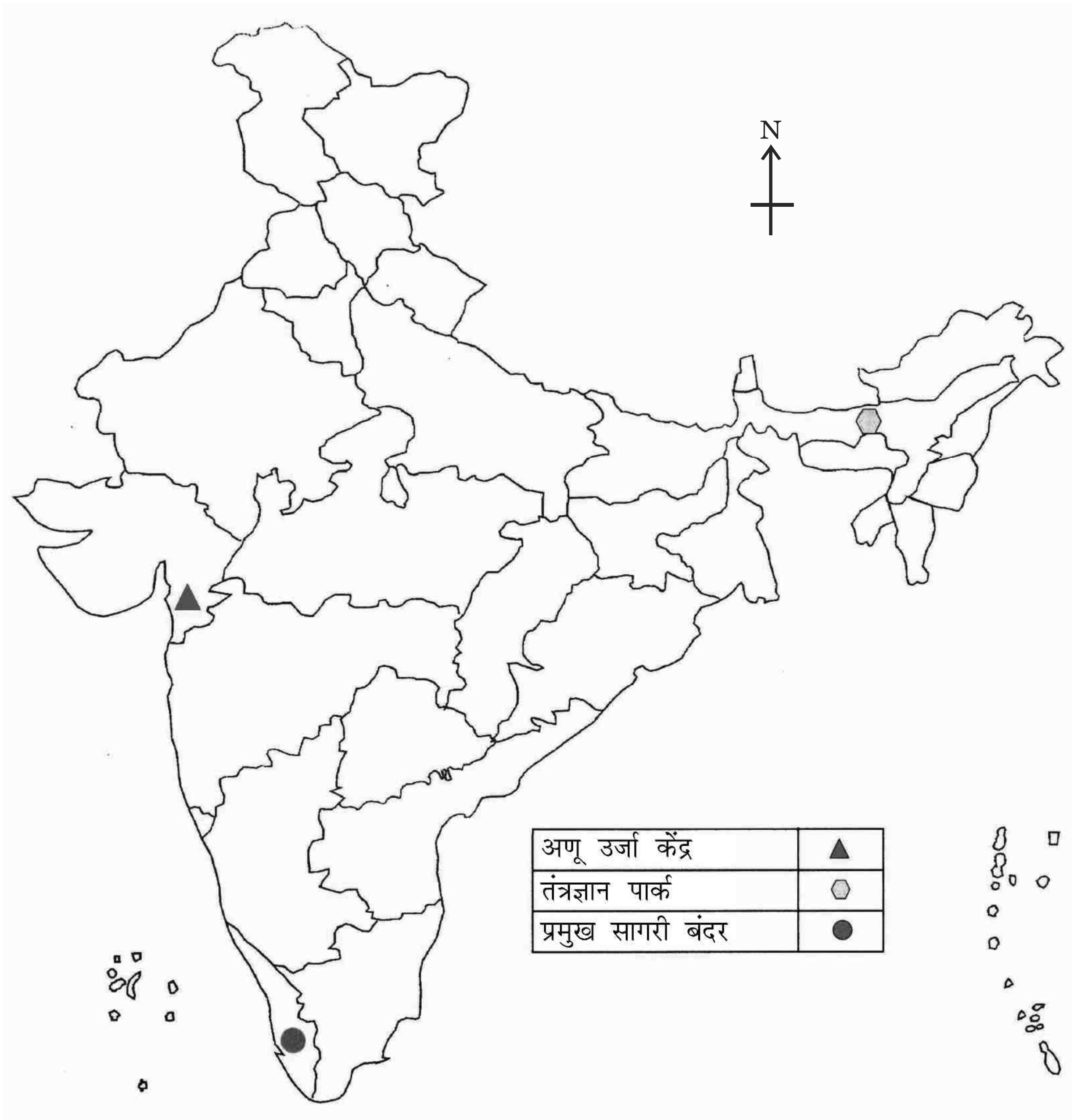

58. गुजरात मधील अणू उर्जा केंद्राचे नाव लिहा. 1

Ans. ....

59. आसाम मधील तंत्रज्ञान पार्कचे नाव लिहा. 1

Ans. ....

60. केरळ मधील प्रमुख सागरी बंदराचे नाव लिहा. 1

Ans. ....

खालील तक्त्यात गोव्यातील विविध तालुक्यात 2021-2022 साली विविध प्रकारच्या वाहनांची विक्री दाखवली आहे. तक्ता निट अभ्यासा व त्याखालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

वाहन प्रकार	**तीसवाडी**	**सालसेत**	**फोंडा**
पेट्रोल	3,00,000	3,50,000	1,50,000
डिझल	2,00,000	1,75,000	1,00,000
इलॅक्ट्रीक	1,00,000	1,50,000	1,00,000

61. कोणत्या तालुक्यात सर्वात जास्त इलॅक्ट्रीक वाहनांची विक्री झाली होती ? 1

Ans. ....

62. तीसवाडी व फोंडा तालुका मिळून एकूण किती डिझल वाहनांची विक्री झाली ? 1

Ans. ....

Marks Pg. 20	E	M	CM